

OSNOVI DIGITALNE ELEKTRONIKE

ODSEK ZA SOFTVERSKO INŽENJERSTVO

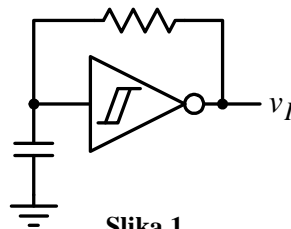
Domaći zadatak 1

ŠKOLSKA GODINA 2014/2015.

1. a) Na ulaz Šmitovog logičkog invertora 74HC14 dovesti povorku trougaonih jednakokrakih impulsa trajanja prednje i zadnje ivice po 100ms, minimalne vrednosti 0V i maksimalne vrednosti 5V. Crtanjem zavisnosti $V_{out}=f(V_{in})$ odrediti pragove komparacije V_{th} i V_{tl} . Sliku simulacije priložiti u rešenju zadatka.

b) Realizovati multivibrator pomoću jednog otpornika i jednog kondenzatora, slika 1. Ako su pragovi određeni u prethodnoj tački, napajanje $V_{DD} = 5V$, računski odrediti i simulaciono verifikovati učestanost oscilovanja za $R = 100k\Omega$ i $C = 1nF$.

c) Pomoću diode Dbreak i otpornika čija vrednost treba da se izračuna, realizovati kolo koje će imati duplo duže trajanje impulsa od pauze. Pad napona na diodi utvrditi simulacijom, zatim izvršiti proračun, i na kraju potvrditi proračun simulacijom.

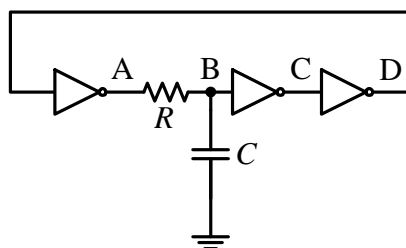

Slika 1

2. a) Na slici 2 je prikazan ring oscilator sa dodatnim kolom koje omogućava simulaciju. Ako su vrednosti komponenti $R = 1\Omega$ i $C = 1pF$, i ako se postavi početna vrednost napona na kondenzatoru $IC=0$, simulacijom nacrtati vremenske dijagrame napona u tačkama A, B, C i D, jedan ispod drugog i odrediti kašnjenje kroz jedno logičko kolo. Upotrebljeni su invertori 74HC04.

b) Ponoviti prethodnu tačku ako se koriste 47HC00 kola. Objasniti razliku u dobijenim rezultatima.

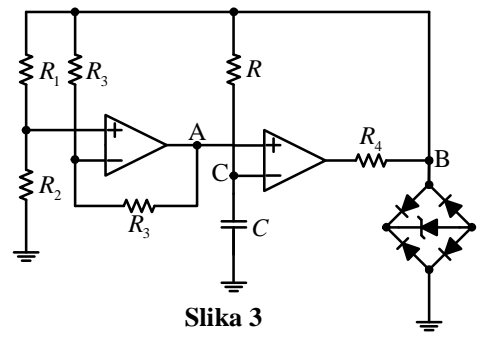
c) Ukoliko se u kolu sa slike 2 na mesta invertora A i D postave kola 74HC14, simulacijom nacrtati vremenske dijagrame napona u tačkama A, B, C i D, jedan ispod drugog, i odrediti kašnjenje kroz jedno 74HC14 logičko kolo.

Slika 2

3. a) Izračunati i nacrtati talasne oblike napona u tačkama A, B i C za kolo sa slike 3. Odrediti frekvenciju oscilovanja kola. Poznato je $R_1 = 10\text{k}\Omega$, $R_2 = 20\text{k}\Omega$, $R_3 = 12\text{k}\Omega$, $R_4 = 820\Omega$, $R = 10\text{k}\Omega$, $C = 100\text{nF}$, $V_Z = 7.6\text{V}$, $V_D = 0.7\text{V}$.

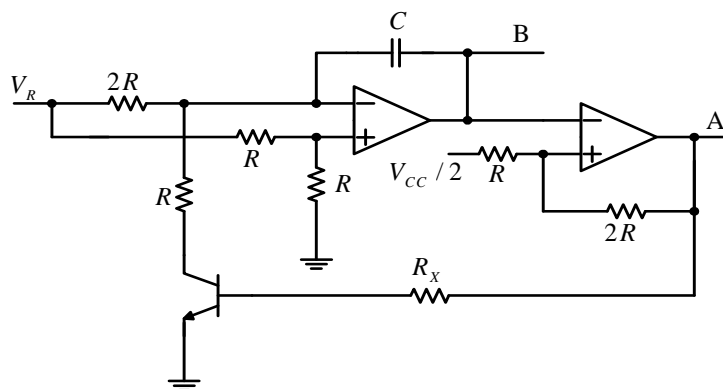
b) Verifikovati rezultate iz tačke a) upotrebom PSPICE simulacije. Zener diodu modelovati preko obične diode i VDC izvora napajanja. Koristiti idealne operacione pojačavače sa naponima napajanja od $\pm 15\text{V}$.

Slika 3

4. a) Izračunati frekvenciju oscilovanja kola sa slike 4 u funkciji ulaznog napona V_R . Izračunati i nacrtati talasne oblike napona u tačkama A i B ako je $V_R = 5\text{V}$. Napajanje operacionih pojačavača je jednostruko, $V_{CC} = 10\text{V}$. Poznato je i $R = 50\text{k}\Omega$, $R_X = 10\text{k}\Omega$, $C = 50\text{nF}$, $\beta = 100$ i $V_{CES} \approx 0\text{V}$.

b) Verifikovati dobijene rezultate simulacijom za $V_R = 5\text{V}$ i još tri druga različita referentna napona. Koristiti idealne operacione pojačavače.

Slika 4

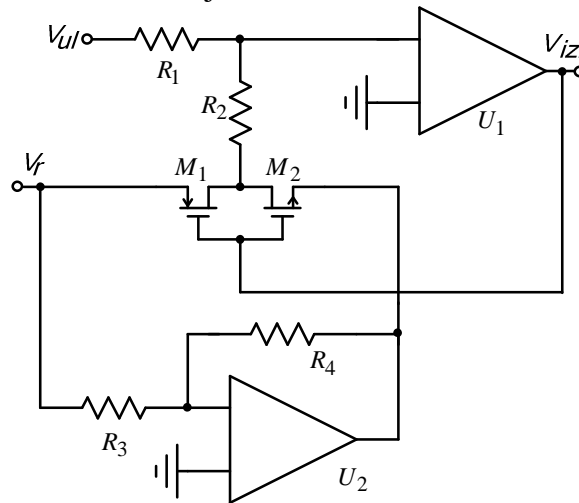
5. Za kolo sa slike 5 poznato je: napajanje operacionih pojačavača $V_{CC} = \pm 12\text{V}$, $V_r = k|V_{CC}|$, $0.4 < k < 0.8$.

a) Odrediti i objasniti polaritete priključaka operacionih pojačavača tako da kolo radi kao Šmitov komparator.

b) Proračunati i nacrtati histerezis komparatora ako je $R_1 = R_2$ u funkciji od k .

c) Verifikovati simulacijom histerezis komparatora. Na ulaz Šmitovog logičkog invertora dovesti povorku trougaonih jednakokrakih impulsa trajanja prednje i zadnje ivice po 100ms, minimalne vrednosti -10V i maksimalne vrednosti 10V. Crtanjem zavisnosti $V_{out} = f(V_{in})$ odrediti pragove komparacije V_{th} i V_{tl} , za nekoliko vrednosti k . Sliku simulacije priložiti u rešenju zadatka.

d) Ako se između ulaza i izlaza veže otpornik $R_X = 100\Omega$, a kondenzator $C_X = 50\text{nF}$ između izlaza i mase, izračunati i grafički predstaviti učestanost oscilovanja u funkciji od k , ako je $R_3=R_4$, $R_1=R_2=4\text{k}\Omega$. Rezultat verifikovati simulacijom.

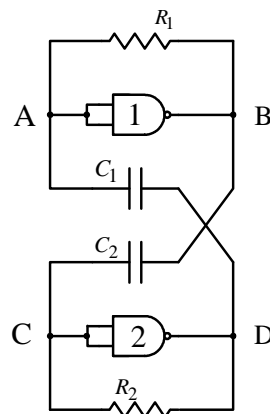

Slika 5

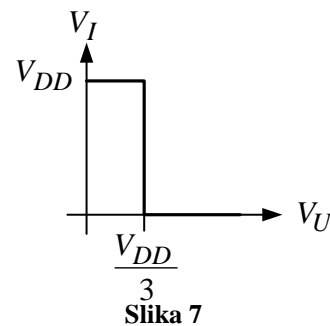
6. a) U kolu astabilnog multivibratora sa slike 6 upotrebljena su CMOS NI logička kola **bez zaštitnih** dioda. Ako logička kola imaju zanemarljivo malu izlanu otpornost i prenosnu karakteristiku kod koje je prag odlučivanja postavljen na $V_{DD}/3$, kao što je prikazano na slici 7, izračunati i nacrtati oblike napona u tačkama A, B, C i D i odrediti učestanost oscilovanja.

Poznato je: $R_1 = R_2 = 820\Omega$, $C_1 = C_2 = 10\text{nF}$.

b) Ako se logička kola simuliraju pomoću idealnog operacionog pojačavača, verifikovati prethodnu tačku simulacijom.

Slika 6

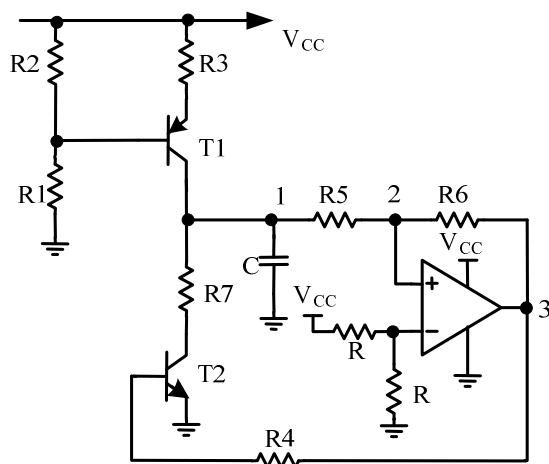
Slika 7

7. a) Za kolo sa slike 8 izračunati i nacrtati, jedan ispod drugog, vremenske dijagrame napona u tačkama 1, 2 i 3.

b) Odrediti maksimalnu vrednost otpornosti R_5 pri kojoj kolo još uvek obavlja funkciju određenu pod tačkom a). Odrediti maksimalnu vrednost otpornosti R_4 tako da oblik vremenskih dijagrama određenih pod tačkom a) ostane nepromenjen.

c) Verifikovati prethodne rezultate simulacijom.

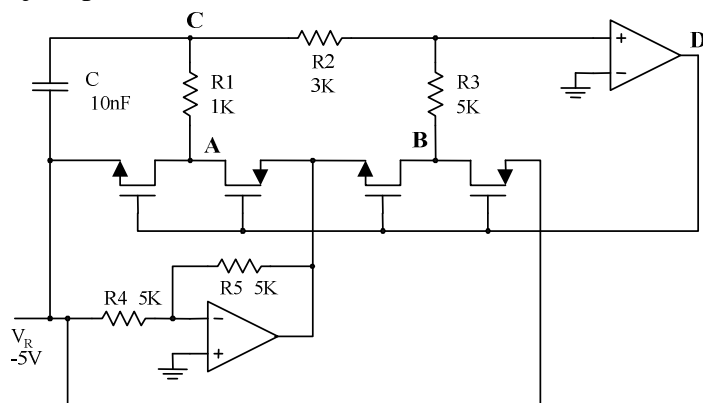
Podaci: Operacioni pojačavač je idealan sa napajanjem 0 i V_{CC} , $V_{CC}=20\text{V}$, $\beta=100$, $R_1=18.4\text{k}\Omega$, $R_2=1.6\text{k}\Omega$, $R_3=1\text{k}\Omega$, $R_4=20\text{k}\Omega$, $R_5=10\text{k}\Omega$, $R_6=30\text{k}\Omega$, $R_7=1.2\text{k}\Omega$, $C=1\mu\text{F}$.

Slika 8

8. Za kolo sa slike 9 poznato je napajanje operacionih pojačavača $V_{CC} = \pm 12V$.

- Izračunati i nacrtati, jedan ispod drugog, vremenske dijagrame napona u tačkama A, B, C i D. Na naponskim i vremenskim osama dijagrama naznačiti karakteristične vrednosti promenljivih.
- Odrediti maksimalnu vrednost otpornika R_1 za koju kolo osciluje.
- Verifikovati simulacijom prethodne dve tačke.

Slika 9

UPUTSTVO:

Svaki student radi jedan od 8 navedenih zadataka. Koji zadatak treba da se radi, određuje se na osnovu formule:

$$\text{broj\_zadatka} = (\text{broj\_indeksa} \% 8) + 1$$

Rešenje zadatka (tekstualna objašnjenja, jednačine i slike) predati **u formi izveštaja** u PDF formatu (rukom pisani i potom skenirani izveštaji neće biti prihvaćeni, kao ni izveštaji koji nisu predati u traženom formatu). Prva strana izveštaja treba da sadrži ime, prezime, broj indeksa kandidata kao i broj domaćeg zadatka. Jednačine kucati u EQ editoru ili sličnom editoru za jednačine. Grafike crtati pomoću Excel programa ili nekog drugog računarskog alata. Ukoliko se traži računarska simulacija, slike šema koje se simuliraju importovati u izveštaj, a .sch fajlove poslati zajedno sa izveštajem (kako bi mogla da se simulacijom proveri originalnost dijagrama iz izveštaja). Sve fajlove koji se šalju, **komprimovati** i poslati kao jedan komprimovani fajl na adrese milan@el.etf.rs (Cc savic@el.etf.rs) najkasnije do srede 03.06.2015. u ponoć. *Subject* kao i naziv pdf fajla treba da budu u formi *Ime_prezime_godina_brojIndeksa*.

Zadatke raditi individualno, svaka uočena saradnja će biti sankcionisana oduzimanjem svih poena na SVIM DOMAĆIM ZADACIMA!